

עטרת שלום

עלון שבועי שיעורי מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים

פרשת ויקרא

בס"ד, עש"ק פרשת ויקרא
ב/ ניסן תשפ"ג – שנה י"ד גליון תרנ"ג

זמני הדלקת הנרות ומוצי"ש

הרה"ג מוצ"ש ר"ת			
ירושלים	6:17	7:30	8:11
בני ברק	6:32	7:32	8:08
ניו יורק	6:53	8:12	8:24
מונטריאל	6:53	8:13	8:25

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ויקרא אל משה וידבר הוי"ה אליו מאהל מועד לאמר.

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מקרב קרבן להוי"ה מן הבהמה מן הבקר ומן היצאן תקריבו את קרבנכם (א-ב)

שיהיה בשלימות, כמו שאיתא בזה"ק (ח"ג רכז).
וזה"ל: מיד דחבו, אלן דאתקריאו 'בנים אתם להוי"ה'
אלהיכם, אסתלק מן אתון, אשתארו בפרודא. ומאי
תקוניה, לקרבא אתון בקודשא בריך הוא, ו' בה, ו'
בה. אופ הכי אינון עבדין דליה, מסמרא דחיוון,
בחוברין דלהון גרמו ליה, לאסתלקא מנהון. מאי
תקנתא דלהון לנחתא קודשא בריך הוא עליהו,
לקרבא לון. אופ הכי אינון דהוו מארבע יסודין,
דאינון עאנא דקודשא בריך הוא, דגרמו לסלקא
קודשא בריך הוא מיניהו. מאי תקנה, לקרבא לון
לקודשא בריך הוא.

לפי"ז יובן למה כתוב ויקרא באל"ף זעירא, כי אות
א' הוא בציור יו"י מספר שם הוי"ה, ומה
שאות א' היא זעירא מורה ששם הוי"ה אינה
בשלימות, ולזה קרא השי"ת אל משה שעכשיו
לאחר הקמת המשכן צריך להשלים התיקון של חטא
העגל וחטא של אדה"ר, שזוהו אות א' של ויקרא
היא זעירא כמבואר כאן בלקו"ת עיי"ש, כדי
להעלות את הניצו"ק מעולמות בי"ע, ע"י עבודת
הקרבנות הנעשית במזבח החיצון בחצר המשכן,
ועי"ז יהיה שם הוי"ה בשלימות. ולזה מורה ג"כ הא'
זעירא לבי"ע, כי יש שני ציורים באות א' יו"י ויו"ד,
שהם בני' מ"ו, שהוא המילוי של שם ע"ב, בחינת
אחוריים ודינים בחינת עולמות בי"ע, ולכן היו
צריכים להקריב הקרבנות כדי לעלותם בחזרה
לעולם האצילות בחינת שם ע"ב. וזהו וידבר הוי"ה
אליו מאהל מועד היינו שיעלה הכול לאהל מועד
לעולם האצילות.

ואיך מתקנים ומעלים את הניצו"ק, ע"י אדם כי
יקריב מכם קרבן להוי"ה היינו אדם בני'
שם מ"ה, היינו שעי" עבודת הקרבנות יהיה נמשך
שם מ"ה שמתקן את כל העולמות כמבואר לעיל,
ועי"ז יהיה להוי"ה יהיה שם הוי"ה בשלימות.
ומהיכן צריכים לעלותם מן הבהמה מן הבקר ומן
היצאן היינו מו' עולמות בי"ע ששם נפלו הכלים
והניצו"ק, משם תקריבו את קרבנכם.
ועוא דרעיון תשע"ז לפ"ק

הניצו"ק הם משם ב"ן ממה שיצאו מבינה עלאה (ע"ה)
שער שבירת הכלים ש"ט פ"ז). והכלים ירדו לבי"ע, היינו
שכל כלי יש בו ג' בחינות, פנימי אמצעי וחיצון, שהפנימי
נפל לבראה, ואמצעי ליצירה, וחיצון לעשיה, והאורות
נשארו למעלה בעולם האצילות. והתיקון לזה הוא ע"י
שם מ"ה החדש היוצא ממצח דא"ק, והוא ע"י העלאת
מ"ן עד למעלה בע"ב וס"ג דא"ק, ועי"ז הוונג הזה דע"ב
וס"ג דא"ק נתקן כל עולם האצילות כולו מעתיק יומין עד
המלכות, עד תיקון כל העולמות האחרים כידוע ממרן
הארז"ל (ע"ה שער התיקון פ"ב).

נמצא מכל זה שפרשת הקרבנות הוא המשך לתיקון
המשכן, שנתקן חטא העגל וחטא של אדה"ר,
ממה שנפלו הניצו"ק בעולמות בי"ע.

וזנה זה ביארנו בפרשת פקודי (תשע"ז), שיש שני
בחינות בעשיית המשכן, אחד הוא אהל מועד,
והשניה היא המשכן. וקודש הקדשים ששם מונח
הארון העדות הוא הנקרא בשם משכן, וההיכל
ששם מונחים המנורה והשולחן והמזבח וזהב הוא
הנקרא בשם אהל מועד. וביארנו שם שהמשכן
ששם הארון הקודש הוא בחינת יתוד או"א, בחינת
יחודא עלאה, בחינת ו"ה, שזווגם תדיר כחדא נפקין
וכחדא שריין, ולכן כמשכן היה תמיד השראת
השכינה, וזהו מה שכתוב וכבוד הוי"ה מלא את
המשכן תמיד. משא"כ באהל מועד שהוא לשון
עראי שאינו קבוע, הוא בחינת יתוד זו"ן, בחינת
יחודא תתאה, בחינת ו"ה, אין זווגם תדיר כי הוא
תלוי לפי מעשה התתונים עיי"ש.

לפי"ז יש לומר שהמשכן ואהל מועד הם בחינת
עולם האצילות, וחצר המשכן ששם הקריבו
את הקרבנות על המזבח החיצון, הוא בחינת
עולמות בריאה יצירה ועשייה. ולכן עיקר עבודת
הקרבנות הוא כדי להעלות את הניצו"ק מעולמות
בי"ע שהוא בחינת חצר המשכן, אל אהל מועד
שהוא בחינת עולם האצילות, ועי"ז יהיה שם הוי"ה
בשלימות. וזהו מש"כ כי יקריב מכם קרבן
להוי"ה שיקרב בחזרה את אותיות שם הוי"ה

כבר עמדו ע"ז המפרשים למה כתוב ויקרא באל"ף
זעירא, וביותר קשה שלכאורה מרמו האל"ף
זעירא שיש חסרון, והרי כאן מדובר לאחר הקמת
המשכן שיש כבר מקום להשראת השכינה למטה.
ועוד צריך להבין מעם למה כתוב כאן בדוקא לשון
אדם, ורש"י פירש למה נאמר, מה אדם הראשון לא
הקריב מן הגול, שהכל היה שלו, אף אתם לא
תקריבו מן הגול. ועוד צריך להבין מש"כ מן
הבהמה מן הבקר ומן היצאן הרי בהמה בכלל
בקר וצאן, וא"כ לא היה צריך לכתוב בהמה.

והנראה לומר, שזה ידוע מחז"ל (שמו"ר גא ח)
שהמשכן היתה תיקון לחטא העגל, וזה"ל:
אמר הקב"ה יבא זהב המשכן וכפר על זהב העגל,
אמר הקב"ה לישראל, בשעה שעשיתם את העגל
הכעסתם אותי ב'אלה אלהיך' (לעל לב ד), עכשיו
שעשיתם המשכן ב'אלה' (לא כא) אני מתרצה לכם.
וכמו שפירש רש"י עה"פ 'משכן העדות' (שמות לה
כא), עדות לישראל שיותר להם הקב"ה על מעשה
העגל, שהרי השרה שכנתו ביניהם. וכן היה הקמת
המשכן תיקון לחטא עה"ד, כי הרי ידוע שחטא
העגל היה המשך של חטא עין הדעת, כמו שאיתא
בזה"ק (ח"ב קצד), שבשעה שעמדו בהר סיני,
נסתלקה הפגם של עה"ד, ונתבטל העונש של
מיתה, ובשעה שעשו העגל חזרה החטא של עה"ד
כבתחילה, וע"י הקמת המשכן היה תיקון לחטא של
אדה"ר וחטא העגל.

וזה איתא בזה"ק (ח"ג ג): תא חזי, ביומא דאתקם
משכנא לחתא, בההוא יומא אתתקם משכנא
אחרא לעילא עמיה, דכתיב (שמות מ"ז) 'הוקם המשכן'
סתם, וההוא יומא חרותא דקודשא בריך הוא הוה,
אמר ליה, משה, חנוכא דביתא כמאי הוה, כסעודתא,
הה"ד אדם כי יקריב מכם קרבן להוי"ה עיי"ש.

וזה ידוע ממרן הארז"ל (שער הכוונות דרושי הפסח ד"א.
פע"ח שער חג המצות פ"א) שעי" חטא אדה"ר, נפלו
הניצו"ק מעולם אצילות. ועוד מבואר ממרן הארז"ל
(עין חיים שער דרושי נקודות שער ח פ"א) שהשכינה

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

וְהִבִּיאָה אֶל בְּנֵי אֶרֶץ הַכְּנָעִים וְקָמַץ מִשֶּׁם מְלֵא קָמְצוֹ וְגו' (ב.ב.)

'מלוא' דין לחוד מלא ואו. בסוד המבואר בדברי מרן הריב"ש מוב, עיין באור החיים על סוד מלכות בית דוד. עיין תולדת וישלח (ל) א וע"ע בפרט סד, א. ובצפת סו, א. ובדגל מנה אפרים ואתגן), שמעתי ממורי לא גלו ישראל עד שכפרו בדוד (והר ח'ב קעה; ח'ג סט); 'כי צדיק באמונתו יחיה' (תבסק ב ד), כי המאמין בהשגחה פרטי פרטיות של השי"ת, ויודע בו כי כל מאורעות של האדם הוא ממנו יתברך, הן דבר קטן הן דבר גדול, הכל הוא בדין אדני דינא דמלכותא שמיא, והוא לסיבת חטא, ומיד נתחרט ונתמלא פחד ורעדה, מיד מוחלין לו, מאחר שהוא מאמין וחוזר בו, ומדבק מחשבתו בו יתברך. ולזה מתורץ, היכי דמי יסורין (שבת נה. ב.), המושג ידו לכיס ליטול שמים ועלה בידו אחת. אחר שהוא מאמין, שזה הוא לסיבת חטאו ומתחרט, נחשב לכפרת עון. ובחינה זאת נקראת דוד כי אין סוף נקרא אין, והוא בחינת דל"ת הראשון של דוד 'דל"ו עיני למרום' (ישעיה לח ד), 'מרום על כל ברכה ותהלה' (נחמיה ט ה), ומוזה נמשך השגחה ושפע אל וא"ו משם דוד, ומשם אל דל"ת שניה, דלי דלות, תכלית השפלות והסתרות וחשבות ומירות, וכשיע שאלופו של עולם בכל תנועה, מיד נמתקן כל הדינים. והוא 'מלוא' מלא וא"ו, שהוא"ו נתמלא שפע להשפיע לדלי דלות, למו שמאמין בהשגחה פרטיות, ועיין בספרי נצר חסד (פ"ד מ"ד) הבן, וחוקק הדבר בחקיקה על לבך, אמן כן יהי רצון.

היכל הברכה דף לה. מרבנינו יצחק אייזיק מקאמרנא

כִּי כֵל שֶׁאֵד וְכֵל דְּבֶשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֲשֶׁה לְהוֹי"ה (ב.א.)

עיין בדברי רבינו (ספר החינוך) שהארץ בשרש מצוה זאת, ותוכן דבריו העמוקים, בהרחיק החמץ שהוא נעשה בשהייה גדולה, מקרבנו יקח דמיון לנפשו לקנות מדת הזריוות והקלות והמהירות במעשה השם יתברך, ומחמת השיאוש והעצלה נמצא ביחיד יותר מן הרבים, ולכן לא הקפידה התורה במנחת צבור בשתי הלחם שבא מומן לזמן, משא"כ בלחם הפנים שהיא מנחה תמידית.

ונצמנו על הדבש שיתמעט האדם מלדרוף אחר המאכלים המתוקים לחכו, ועוד שהשאר מנביה עצמו והדבש מעלה רתיחתו. והרמב"ן נתן טעם לסוד שיתף מדת הדין במדת הרחמים.

'אוצר החיים' דף טו. מרבנינו יצחק אייזיק מקאמרנא

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

ועד עולם במראות עליונות ברוח נמוכה באמת ובלב טהור, והוא באמת אין ואפס, כמו שהוא האמת, אם לא יסמא את עיניו רחמנא ליצלן. וכשר בבני יונה פסול בתורים כמבואר לעיל. תחילת הציוהוב בזה ובוה פסול (שם).

שמעתי ממורי (תולדות יעקב יוסף חוקת קסא, ב. לקט אמרי פנינים ר"י) פירש הפסוק (תהלים קט, טז) חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך. והענין, כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז, ב), רצה לומר שלא יהיה בטוב ההוא אשר יעשה מבלי שום פניה וחטא, כי זה אי אפשר. וביאר, כי כאשר יעשה טוב בלי שום דבר רע, מתגרה בו היצר הרע, משא"כ כשרואה היצר הרע שיש בו תועבת חלק יצר הרע, מניחו והולך לו, ואז גומר הדבר ויעשה לשמה, וזה הוא ישראל גנבים הם (ע"ז ע), כי צריך לנגוב דעת היצר ככל מצוה.

וזה שאמר 'חשבתי דרכי' בכל דבר מצוה או קדושה, בהתחלה חשבתי דרכי להנאתי הגשמי, ואח"כ 'אשיבה רגלי אל עדותיך' רצה לומר הרגל שהרגלתי שלא לשמה אח"כ עשיתי לשמה, וזה שאמר (שם טז) חצות לילה אקום, לתועלת הגשמי, ואז בדבר המבוע יכול לנבור על המבוע שינת חצות.

והוא כלל גדול ללמוד במחשבה זרה בתחלה או בתפלה ג"כ לא ימנע עבור זה, רק יגנוב דעת היצר ואח"כ ממילא יעשה לשמה, כי כל התחלות קשות וזהו (תהלים טז) תחלת הציוהוב שפסול בכל מקום, והבינהו, עיין בספר הבהן הגדול פרשת חוקת. והוא שמקריב או תורים או בני יונה כי באמת שני הבחינות נכללין באחדות ובמיתוק, והבן מאוד אחי.

'אוצר החיים' דף טו. מרבנינו יצחק אייזיק מקאמרנא

וְאִם לֹא תִגְיַע יְדוֹ דֵי שָׁה וְהִבִּיא אֶת אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תָדִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה לְהוֹי"ה אֶחָד לְחָטָאת וְאֶחָד לְעֵלָה (ה.)

יש כמה מיני צדיקים, יש שנקראין תורים כמעט נאוו לחיך בתורים (שיר השירים א י), בשתי תורות העוסקין בתורה יומם ולילה, וזה נמשך מכח חכמה וחסד, ועל ידי התעסקות בתורה לשמה לשם האות, לדבק נפשו ורוחו ודבורו וקולו והבלו באל עולם, יכול להמשיך רב טוב ורב חסד לבית ישראל.

ובאמת בעת שרוצין להמשיך רב חסד, שפע בני חיי מזוני וכל טוב על בית ישראל, צרכי עמך ישראל מרובים, או לבטל איזה גזירה, שכל זה שייך ללומדי התורה לשמה, ובעת שהצדיק עוסק בתורים בתרין תורות, ממשיך שפע לכל הנבראים, שהרי קיומם על ידי התורה ובריאתה היה ע"י התורה.

ובאמת בעת הזאת צריך להחזיק עצמו לאיזה דבר, והוא (תהלים טז) תורים גדולים, גדלות המוחין והרחבות הדעת לאל עולם, אָנָּא איכא בעלמא, וזה הסוד שאמר רב יוסף (סופה טז) לא תיתני ענוה דאיכא אנא, שיש ביכולתי לומר אנא איכא בעלמא כדי לבטל כל הגזירות, ובודאי בעת הזאת צריך להיות מופשט מכל רעיון, דאם לא ח"ו הוא עובדה זרה רחמנא ליצלן, ודי בזה לידועין האמת, כי יש בזה דברים רמים ונסתרים לא נמסרו אלא מפה לאוזן.

ויש צדיקים בבחינות בני יונה לעורר גבורת להבת שלהבת, לדבק נפשו עם כל הנפשות לאל עולם במסירות נפש, והם נחשבים בעיני עצמם כאין ואפס, יעקב הקטן (בראשית כ טז), דוד הקטן (ש"א ז ד), כשר בתרים פסול בבני יונה (תהלים טז), כי יכול ליפול תיכף מדרגתו לחזן אם יחזיק עצמו לשום דבר וסכנה עצומה, אלא ילך מעולם

עטרת רז

רזי תורה מרבתינו זי"ע

וְאִם מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קָרְבָּנָךְ סֹלֶת בְּשֶׁמֶן תִּעְשֶׂה (ז.)

והנה אי אפשר שיתבררו ויצרפו הניצוצין מאלהיך, אם לא על ידי תפלת ישראל והמצות שלהם מזה נעשה הברור הזה, על ידי כח יו"ד ספירות דאצילות בסוד כלם בחכמה עשית (תהלים קד כד). כי התחתונים צריכין סיוע מלמעלה להספיק דברים אלו על ידם דייקא. וגם עליונים צריכים למעשה התחתונים, בסוד תנו עוז לאלקים (שם סח לה) ע"ש.

נמצא לפי זה אמר הכתוב הקדוש זאם מנחת' והוא נטריקון מ"ג מ"ת מ"ח, כנודע מסוד מרפח"ת מ"ת רפ"ח (לק"ת בראשית), ואלו ז' מלכין קדמאין הם נקראים מאני"ן תבירי"ן, והם צריכין מ"ם חיי"ם מיי"ן נוקבי"ן, רעותן דלבם של תפלת ישראל הקדושים.

לזה מנחת הוא ר"ת מ"ג מ"ח מ"ת, והוא על ידי מרחשת רחש לבי דבר טוב (תהלים מה ב), לצורך מ"ת מ'אנין ת'בירין, לזה כתיב נמי בלשון ספק זאם כי לא כל זמנים שוין לזה, אלא דייקא בעת רצון בעתים ידועים. והוא זאם מנח"ת מרחש"ת קרבנך לצורך תיקון הו' מלכים, עיקר תפלתו יהיה שיתקרב סולת מלכות שמים. כי סול"ת עולה מלכו"ת. בשמן שהם מוחין קדושים, תעשה על ידי תפלתך, והוא סוד סולת מלכות, בשמן שהוא חכמה, אבא יסד ברתא (תיקו"ז סא); ומוזה יהיה קומה שלימה למלכות שמים, ותקיים הפסוק ואקים את סוכת דוד הנופלת (עמ"ס טא) להיכלו דקב"ה ב"ה אמן.

'בן בית' ח"ב דף טו. מרבנינו אליעזר צבי מקאמרנא

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

דין ברכת האילנות

חיסר וכו', אינו משתבש. ויכוין לשם ככ"ה כ'תר כ'ל ה'כתרים', שם נורא מקובל להעלות הנשמות לשורשן.

(שוה"ט סימן רכו ס"א)

ועל פרחים אינו מברך אלא פעם אחת בשנה, ודוקא על אילני מאכל.

(שוה"ט סימן רכו ס"א)

מסגרת השלחן

ממטבע שטבעו חכמים בברכות הרי זה טועה וחוזר ומברך כמטבע. אמנם לפי מש"כ **הכסף משנה** (שם) ניחא, דכתב - דוקא אם פתח בברכה במקום שלא תקנו לפתוח או חתם במקום שאמרו שלא לחתום, אבל אם שינה בנוסח הברכה ולא אמר אותו לשון מש"כ **בשו"ט** (סימן קיט סק"א) דבאמצע הברכה יצא. אמנם לפי מש"כ רבינו **בשו"ט** (סימן קיט סק"א) דבאמצע נוסח הברכה אסור להוסיף ולשנות אפילו את אחת, ופגם גדול הוא, ובסוף יכול להוסיף אבל לא בקביעות בכל תפלה. יש להבין האידן הוסיף בהתחלת הברכה נוסח אחר מברכה אחרת.

ואפשר לומר, דדוקא כשמוסיף בברכה תיבות או אפילו את אחת שאינו ברכה כלל, או אפילו אם הוסיף תיבות מברכה אחרת אלא שאין ענינה לברכה זו, אסור כ"ל. אבל המשלב שני ברכות ביחד מענין אחד, שככה לו ושלא חיסר בעולמו וכו', ששני הברכות הם שבח לה' על האילנות אינו משתבש. ועיין ב"ח (א"ח סימן מו ס"ז) ודר"ק.

או נאמר שכוונת רבינו שיאמר שני הברכות בנפרד על האילן שרואה, דהיינו שאומר בתחילה ברכת 'שככה לו בעולמו', ואח"כ אומר ברכת 'שלא חיסר בעולמו וכו'.' ואז ליכא שינוי כלל בנוסח ממטבע שטבעו חכמים בברכות. עיין **בשו"ט** (סימן רכה ס"ג) על גודל חיוב ברכה זו.

ה. מקור שם זה מובא **בזוהר** (ח"ג קלג). - שכ"ה, שמא דכליל כל שמען וכו', ע"ש. בספר **תולדות יעקב יוסף** (בסופו דף רט. וישלח כט.) כתב בשם מרן **הבעש"ט** ז"ע - וזוהו ביאר (בפ' בהעלותך) ואם ככה את עושה לי וגו', שיש לכוון בקדושת כתר שם ככ"ה כ'תר כ'ל ה'כתרים, והוא סגולה נפלאה להעלות הנשמה ממעמקים וכו' ודפח"ח. ורבינו כתב בספריו בהרבה מקומות עינין זה שם זה וביאורו, עיין **בבעש"ט עה"ת** (פ' לך לך אות יא) ובמקמ"ח (שם אות י).

ו. ענין כוונת ברכת האילנות לא נתבאר להדיא לא בזוה"ק ולא בכתבי מרן האריז"ל. אמנם סברת המקובלים האחרונים שהיא לתיקון הנשמות, כי בנין הוא התחלת זמן עליית המגולגלים מצומח לחי, וכמש"כ מרן **האריז"ל** בשער בגולגולים (הקדמה כב), כ"כ הרב **עולת שמואל** קונפורטי ז"ל (דף לז). ובספר **מורה באצבע** להחיד"א (סימן ז אות קצט) כתב - מאד יתעצם בכוונתו בברכה זו שהיא לתיקון הנשמות שהם מגולגלות בעצי השדה והעשבים בזמן הזה ויבקש עליהם רחמים. וכ"כ **הבן איש חי** בריש הגדה של פסח 'אורח חיים'. ובספר **פתח הדביר** (סימן רכו ס"א) כתב שהוא לתיקון הנשמות הנדחות הדרות בענפי האילנות, להעלותם ולהביאם אל המנוחה ואל הנחלה, וכנראה מהזוה"ק (פ' בלק קצו): שהנשמות מעולם העליון משוטטות בימי ניסן בגינות ופרדסים ועל ידי הברכות זוכות לעילוי נשמותיהם ומתפללים על החיים אשר בעוה"ז, ע"ש. וכן נראה ממה שכתב רבינו להעלות הנשמות לשורשן, דסובר כמש"כ המקובלים האחרונים.

ז. כ"כ **במרדכי** (ברכות סימן קמח) ובהגהות **מיימוניות** (ברכות פ"י אות ט), וכן נפסק **בשו"ע** (סימן רכו ס"א) - ואינו מברך אלא פעם אחת בכל שנה ושנה.

ח. כ"כ **בהלכות קטנות** (ח"ב סימן כח) - ואין מברכין כי אם על אילני מאכל. מובא **בבאה"ט** (סק"א).

היוצא באדר ובניסן, או לאחר ניסן, כל דבר לפי גידול מדינתו, וראה פרחי אילנות שקורין בליען, אומר: **ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שלא חיסר בעולמו כלום**. וברא בו בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהם בני אדם. והמברך: שככה לו ולא

א. איתא **בגמ'** (ברכות מג: ר"ה יא). - אמר רב יהודה האי מאן דנפיק ביומי ניסן וחזי אילני דקא מלבלבי אומר ברוך שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות להתנאות בהן בני אדם. וכן פסקו **הרמב"ם** (פ"י מברכות ה"ג) ו**הסו"ר והשו"ע** (א"ח סימן רכו). וכתב **הריטב"א** (בר"ה שם) - ויומי ניסן דוקא אלא כל מקום ומקום לפי מה שהוא דמלבלבי. וכ"כ בספר **האשכול** (עמוד סח) - ולא דוקא בימי ניסן, אלא בזמן שרואה פרחי האילן בפעם ראשונה בשנה. וכן משמע מה**רוקח** (סי' שמב) שכתב - הרואה אילנות שהוציאו פרח, כגון בניסן, מברך ברכת האילנות. וכ"כ רבינו **ירוחם** (נתיב יג ח"ב). הרי בזה שנקטו כגון 'משמע כהריטב"א דניסן לא דדוקא ודו"ק. וכן כתב בספר **צדה לדרך** (מאמר א' סוף כלל ג') - וכן אם ראה אילנות פורחות בחודש אדר. מובא **בא"ר** (סק"א). וכן דעת **המרדכי** (ברכות מג: סימן קמח), ע"ש.

וכן נקטו האחרונים, ה"ה: בתשובת **השיב משה** לבעל הישמח משה ז"ע (א"ח סימן ח) שכתב - דלאו דוקא ניסן, אלא כל זמן שהוא רואה אילנא דמלבלבי מברך עליהם, ודבר זה אין צריך לפניו דודאי צריך לברך על חסדי המקום ב"ה באיזה זמן שיהיה, רק דהגמרא נקט ביומי ניסן דהוא אורחא דמילתא ברוב השנים, ע"ל. וכ"כ **במקור חיים** לחות יאיר (בקיצור הלכות), **דרך החיים**, **מחצית השקל**, ו**החתם סופר** (בהגהתו על גליון ש"ע שם), **מגן גבורים**, **קיצור ש"ע** (סימן ס ס"א), **חיי אדם** (כלל סג ס"ב), וכו' **במשנה ברורה** (סק"א) בשם אחרונים.

ב. נכון להזכיר כאן מה שהעיר בספר **פתח הדביר** (א"ח שם אות ה') וז"ל: (אחרי שהביא כל הפוסקים שכתבו בנוסח הברכה לומר 'כלום') באופן שכתב לא ראיתי שינוי בתיבת ברכה זו בשום מקום, זולת שבסוף ספר שכיות חמדה הנדפס בוויין שהובאה שם ברכה זו וכתב שלא חיסר בעולמו 'דבר', ולא ידעתי מ"ל למדפים שינוי זה, דאיברא דלישנא דקרא נכתב דבר אצל חסרון וכדכתיב (דברים ב ז) 'ה' אלקיך עמך לא חסרת דבר', וכ"כ בשו"ע (יט) 'אין מחסור כל דבר', מ"מ קשה מאד לשנות נוסח המסודר מפי קדושי עליון חכמי התלמוד ומוסכם מכל הפוסקים ללא דבר, שהם ראו לתקן שלא חיסר בעולמו כלום, ולא רצו להשתמש בלשון המקרא כי אם בלשון תלמוד, וכי הותרה הרצועה ביד כל אדם לשנות מטבע שטבעו חכמים בברכות, המוסכם מפי הכל וכו' משא"כ הכא דאין גם אחד ששינה נוסח זה מכלום לדבר, עכ"ד.

ג. **בגמ'** (ברכות ור"ה שם) הנוסח 'להתנאות'. ופרש"י ליהנות. ונוסח רבינו 'ליהנות' כנוסח **הרמב"ם** (שם) ו**הסמ"ג** (עשין כז) ורבינו **ירוחם** (נתיב יג ח"ב) ו**הרוקח** (סימן שמב) ו**האור זרוע** ו**ההכל בו** ו**האבודרהם** וכו' **בשו"ע** (שם). **ברא"ש** (ברכות שם) הגירסא 'להתנאות' ו**במעדני יו"ט** כתב - ה"ג 'ליהנות'. **בדקדוקי סופרים** כתב בנוסח כתי"ש הש"ס איתא 'ליהנות'. וע"ע **במגיד תעלומה** לבני יששכר (ברכות פ"ו) מש"כ בזה.

ד. יש להסתפק בכוונת רבינו בזה. האם כוונתו לשלש שני ברכות ביחד, דהיינו ברכת 'שככה לו בעולמו' דמברכים על הרואה אילנות טובות, המובא בגמ' (ברכות נח:): ובשו"ע (סימן רכה ס"י), עם ברכת 'שלא חיסר בעולמו וכו'.' דאם נאמר כן הרי הוה משנה ממטבע שטבעו חכמים, וכתב **הרמב"ם** (פ"א מק"ש ה"ג, פ"א מברכות ה"ה) כללו של דבר כל המשנה

עטרת תפארת

עוברות וסיפורים מרבותינו זי"ע

ונסלח לו על אחת מפל אָשֶׁר יַעֲשֶׂה לְאַשְׁמֹה בָּהּ: (ה כז).

גדולות להרבה רבי מענדלי, עד ששמע הפעל שם טוב זל"ה. וישאל הפעל שם טוב זל"ה מי הוא ואיזה הוא. השיב רבי מענדלי לרבו הפעל שם טוב זל"ה, מה אָעֲשֶׂה, תמיד בלי הפסק אף יום אֶחָד הוא מבגד אותי בבזיונות פֶּאֶלְהָ וְתַמִּיד אֵינִי מִקְבֵּל בְּאַהֲבָה, אֲבָל עֲתָה בְּפָנַי אֲדוֹנֵי מוֹרֵי וְרַבֵּי לֹא רָצִיתִי שֶׁיִּבְגְּדוּ אוֹתִי. הַשָּׂבִיב לוֹ הַפְּעֵל שֶׁם טוֹב זְלָה"ה בְּאִיזָה אֶפְרָן יְכוֹל לְהִיּוֹת שְׂאֵנִי יִזְכֶּה לְשֹׁמֵעַ בְּכָל יוֹם מֵאִישׁ כְּזֶה שֶׁיִּבְגְּדוּ אוֹתִי גַם כֵּן בְּבִזְיוֹנוֹת פֶּאֶלְהָ שֶׁשְּׁמַעְתִּי עֲלֶיךָ, עַד כָּאן.

יזקן בית' אבות או אופן ג, מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

מענדל עֲשֶׂה סְעוּדָה גְּדוֹלָה עֲבוּר רְבוּ הַפְּעֵל שֶׁם טוֹב זְלָה"ה. וְקִדְּם הַסְּעוּדָה אָמַר רְבִי מְעַנְדֵּל הַלְחַטֵּי, עֲתָה בְּקִשְׁתִּי מִמֶּנּוּ שְׂאֵל תְּבַגְּדוּ אוֹתִי בְּפָנַי רְבִי הַפְּעֵל שֶׁם טוֹב, וְאִם אֵין אֶתָּה שׁוֹמֵעַ לִי אֲזַי אֶסְגֵּר הַדְּלֵת בְּעַדְךָ וְלֹא תוּכַל לְבֹא לְכָאן. וְרָאָה הֶרֶב רְבִי מְעַנְדֵּל שְׂאֵינוּ רֹצֵה בְּךָ, אֶלְא שְׂבִיבוּ דְנִקָּא לְבִזּוֹת אוֹתוֹ בְּפָנַי רְבוּ, הַשְּׂלִיךְ אוֹתוֹ מִבֵּיתוֹ. וְהִלְךְ חַטִּיט מִחוּץ לְבֵיתוֹ, וְתִקַּף כְּשֶׁיִּשְׁבּוּ לְאָכֵל הִיָּה חַטִּיט מְסַבֵּב הַבֵּית לְמַצָּא אִיזָה חֵלוֹן פְּתוּחַ, עַד שֶׁמָּצָא חֵלוֹן קָטָן שֶׁפְּתוּחַ הַבֵּית שְׁהִי יוֹשְׁבִים בְּסְעוּדָה, מִיָּד הֵרִים קוֹלוֹ בְּקִלְלוֹת וּבְבִזְיוֹנוֹת

שְׁמַעְתִּי מְאֻדוֹנֵי אֲבִי מוֹרֵי וְרַבֵּי זְלָה"ה שֶׁשְּׁמַע מִשֶּׁם הַפְּעֵל שֶׁם טוֹב זְלָה"ה שֶׁהִיָּה חַטִּיט אֶחָד קְדוֹשׁ וְנִרְאָה שְׂמוֹ בְּעִיר פְּרִימִישְׁלָאן, וְשֶׁם הִיָּה דָם גַּם כֵּן הֶרֶב הַקְּדוֹשׁ רְבִי מְעַנְדֵּל הִנְקָרָא בְּפִי כָל רְבִי מְעַנְדֵּלֵי פְּרִימִישְׁלָאנְעֵר. וְתַמִּיד בְּלִי הַפְּסֵק אֶפְלוּ יוֹם אֶחָד הִיָּה חַטִּיט הַפִּי'ל מְבַגְּדוֹת רְבִי מְעַנְדֵּל הַפִּי'ל בְּבִזְיוֹנוֹת גְּדוֹלוֹת עַד אֵין חֶסֶד, וְהִיָּה רְבִי מְעַנְדֵּל מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ תַּמִּיד הַבְּזִיוֹנוֹת וְהַקְּלָלוֹת שֶׁשְּׁמַע מִמֶּנּוּ בְּאַהֲבָה, לִפִּי כֵּן לְמַד מְרַבּוּ רַבְּנוּ מִכֵּן הַפְּעֵל שֶׁם טוֹב זְלָה"ה. וּפְעַם אַחַת בָּא הַפְּעֵל שֶׁם טוֹב זְלָה"ה לְעִיר פְּרִימִישְׁלָאן, וְהֶרֶב רְבִי

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן ליהוה מן הבמה מן הבקר ומן הצאן מקריבו את קרבנכם (ויקרא א ב)

אמירת סדר קרבנות וקטורת בציבור ◊ מסורת מאבותינו לא להקריב בזמן הגלות ◊ ביאור הגמרא שכל הקרבנות והמועדות בטלן לעתיד ◊ עיקר העבודה הוא להרבות בקדושה ולהמעט כח הרע והוא ע"י קרבנות עולה וחטאת ◊ עבודת השם בזמן הגלות ובזמן הבית ◊ הרכב ד' יסודות של נפש הבהמיות שבאדם מטוב ורע, וענין הקרבנות שמכפרים על האדם

אמירת סדר קרבנות וקטורת בציבור

ייזהר מאוד לומר סדר הקרבנות והקטורת בציבור בבית הכנסת, ויועיל להרבה ענינים, שיהיו עשרה מיישראל ביחד אומרים סדר הקרבנות והקטורת והוא בכללם. ואם אמרם בביתו יחזור לאמרם עם הציבור בבית הכנסת, כי דבר גדול הוא לאמרם בציבור.

'שלחן הטהור' סימן מח, ז

מסורת מאבותינו לא להקריב בזמן הגלות

ייעשו לי מקדש ושכתי בתוכם' (שמות כה ח). מצוה זאת על הציבור בזמן שהמלכות של ישראל מולכת, ואף שגם בזמן הזה יכולין להקריב קרבנות אף בזמן שאין בית, כי קדושת המקדש לא בטלה ויכולין לעשות כל הני"ל, אעפ"י מסורת לנו מאבותינו שלא יבנה בית ולא נקריב קרבן בזמן הגלות, שלא יבואו טמאים ויטמאו המקדש ויעבדו שם פסיליהם, כי את זה לעומת זה עשה אלהים (קהלת ז יד), ואנו מייחלים ומצפים שיחזור המלכות לבעליה ויבנה המקדש מעשי ידי הקב"ה, בית ראשון ושני יחזור לנו מלך עליון במהרה בימינו לא כביי, ומלך עליון ירחם.

'אוצר החיים' שמות דף ריג.

ביאור הגמרא

שכל הקרבנות והמועדות בטלן לעתיד

מה שכתוב (ויקרא רבה ט, ז) כל הקרבנות בטילות, לכאורה לא על ימי משיח נאמר, וכי בחנם אמר ר' ישמעאל (שבת יב:): לכשיבנה ביהמ"ק אביא חטאת שמינה, וכיוצא מצינו הרבה בשי"ש, וכי על חנם יבנה המקדש במהרה בימינו, וכי להקריב קרבן תודה לבד יבנה המקדש.

ומה שאמרו כל הקרבנות בטילות, אפשר כוונתם לאלף השביעי שהוא מכונה בשם 'עתיד לבא' כידוע, וכשיבטלו כל הקרבנות קרבן עומר בודאי ג"כ יתבטל, כידוע ליודעין טעם עומר, א"כ בימי המשיח כל הקרבנות יחזירו ולא עומר בלבד, ובאלף השביעי גם עומר יתבטל...

מעתה נשכיל בדברי חכמינו שאמרו כל הקרבנות בטילות לעתיד חוץ מקרבן תודה אשר לפי פשט אמיתי קאי על ימי המשיח, ומה טעם קרבן תודה לא יתבטל.

אבל אמיתות הפשט שיתבטלו היינו מפעולתן, כי אחר שלא יחטאו לא יצטרך לקרבן, ואחר שיהיה השלם בעולם ויהיה השלם בתכלית השלימות לא יצטרך לשלמים, ולכן יתבטלו מפעולתן, אבל יבא לפעולה אחרת הידוע לידוע נסתרות לבוחן כליות.

וכל המועדות הבטילין, היינו מה שבאין לזכור יציאת מצרים, אבל בודאי לא יתבטל אות אחד מן התורה, אלא יהיה נעשים ונוכחים לענינים נסתרות.

אבל קרבן תודה לא יתבטל מפעולתו, כי טעם קרבן תודה הבאה עם חמץ, טעם אחד עם שתי הלחם הבאים מחמץ, כי מחמת גודל קדושת היום עצרת יום קבלת התורה, היא ביטול ליצה"ר מכל וכל כידוע.

ובאמת נצרך היצר לכמה דברים לעבודת האל ב"ה ובי"ש, כידוע לטועמי טעם עבודה באמת. ולכן בימי הפסח שעדיין לא קבלו עליו עול מלכותו,

ועדיין היצר בתוקפו, צריכין לבטלו מכל וכל לבער החמץ.

וביום הקדוש יום עצרת, אדרבה מחמת גודל קדושת היום אפשר לבא לביטול המציאות, ושיבטל היצר מכל, ולכן בהכרח להשאיר לו איזה כח בקדושה שיהא נשאר כח היצר מה שצריכין אותו לעבודת האל ב"ה ובי"ש.

ולכן בא שתי הלחם חמץ, וכן קרבן תודה הבא להודות על שהצילו האל מצרות הסובבות מצד היצה"ר אפשר מגודל הודיה ושמחה שיתן לאל ב"ה ובי"ש יבא לביטול, עד שיתבטל כח היצר מכל וכל, ולכן בהכרח להביא עם חמץ, ויש בזה דברים נעלמים אי אפשר להעלות כאן על הכתב והמשכיל יבין.

ולכן קרבן תודה [לא] יתבטל לעתיד מפעולתו, כי לעתיד לבא במהרה בימינו יתעקר היצר מכל וכל, אעפ"י ישר לאותן הדברים הצריכין אותו לעבודת האל ב"ה ובי"ש, כגון לחדוות דשמעתא ולהוליד בניי זרע ברך ה', כמבואר אצלנו בדרושים בספרי 'רקיע השמים' [היכל הברכה] על מסורת התורה על פסוק 'ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב' (אסתר ה ט) מלמד שנתעברה כל אחת בבן זכר (ע"י שבת ל), ודי בזה למשכילים.

ולכן קרבן תודה לא יתבטל מפעולתו אפי' לעתיד, כי לעתיד בוודאי יושארו לו איזה כח קדושה שלא יבטלוהו מכל וכל...

עשרית האיה' דף יח.

עיקר העבודה הוא להרבות בקדושה ולהמעט כח הרע והוא ע"י קרבנות עולה וחטאת

עיקר עבודה שלנו ליוצר בראשית [הוא] להוסיף כח בקדושה שיתרבה שפע קדוש בין הקדושים, וזה עיקרו נעשה על ידי קיום העשין, שעולה מכפרת אעשה (יומא לו). ועוד עבודה גדולה להמעט כח הרע, להשפילו ולהמעטו, וזה נתקן על ידי החטאת, ולכן מתחלה צריכין להשפיל הרע ואחר כך להוסיף שפע וחיות בקדושה [כ"טעם] שחטאת קודמת לעולה (פסחים נט...).

'אוצר החיים' ויקרא דף מט.

עבודת השם בזמן הגלות ובזמן הבית

ישראל... מגודל הצרות והמרירות הגלות, הם עומדין באמונה שלימה חזק כבדל... שלא יפלו לגמרי לתוך קליפות הרע בתאוות עולם הזה ובהיהורים רעים רחמנא ליצלן, ובפרט חלילה בהיהורי עבודה זרה צואה רותחות, הבל וריק. ואור הצדיק עליון של יוסף ולפעמים של בנימין, עליו נאמר (משלי כז י) 'טוב שכן קרוב', תמיד אף בגלות המר, ואינו נפרד מכנסת ישראל אף רגע אחת, והוא 'טוב' לה 'מאח' [רחוק] תפארת, המורה על יחוד שבזמן המקדש פנים בפנים, שמן הטוב.

כי [יש] יותר תענוג להקב"ה בגלות מתורה ותפלה ויחודים ומצוות של ישראל, יותר מכל הקרבנות שהיה בזמן המקדש, בעת שהשמן הטוב היה יורד בעבודת הכהנים במקדש. כמבואר בזהר (עבודת) [עבודה] של הכהנים מורה על השמן, ועבודה בזמן הגלות נקרא זיתים, מרויחן כזית (עירובין יח:), על השכינה ועל גלותה וירידתה ובצער, והם מרויחים בדוחק ועוני ויסורים

וחלישות דעת, ובחסרון פרנסה, ומקבלין הכל באהבה, ומקדשין השם הגדול באמת... בגלות ומרירות, וחשכות וצער, פתאום יבוא האדון אל היכלו, ומאיר בלב ישראל בשי"ע נהרין, אור מופלא מעין עולם הבא, ובוה יכולין להתקיים בגלות המר ליסבול הכל באהבה בחיבה.

'היכל הברכה' דברים דף קעב.

הרכב ד' יסודות של נפש הבהמיות שבאדם מטוב ורע. וענין הקרבנות שמכפרים על האדם

תדע אחי פרטות הענין, שגוף האדם החומר נחלק לד' ליחות, לבן אדום ירוק שחור, והוא סוד נפש הבהמיות גוף החיצון, ונתון אותו נפש הבהמיות יסוד עפר מתלבש קליפות נוגה בסוד היצר טוב והיצר הרע, בסוד צלם גוף הפנימי, ובו המלבוש נוגה מתלבש נפש דעשיה בחינות אורות, ואינה נהנית וניזונית מחיצונית הנקרא נפש הבהמה, אלא על ידי התלבשות היצר הרע, שהוא הגובר בה ומלכלך אותה, ומקרב לה העיכור והשמרים הרע של נפש הבהמיות, ובהכרח תהיה הנפש בתחלואים ותחטא, כי מזונה הם מאכלים רעים.

אך כשהיצר טוב גובר על הארבע יסודות, כפי המבואר בשער הקדושה למרן אלקי, אז אינו מברר רק זכות הדם והטוב והמובחר שבאותו נפש הבהמיות, ומקרב לנפש דעשיה, אז היא בריאה ואינה חוטאת, כי גם ד' יסודות חומריים של נפש הבהמיות מורכבים מטוב ורע, ומאותה חלק הרע שבה הוא מזון ליצר הרע שבשרשו הוא ס"מ, וכשה גובר מקרב העיכור והרע שבו אל נפש העיקרית, כי הנפש והאורות אף דעשיה הוא טהורה ומבררת, אלא שיונקת וניזונית לזימנין מן היצר הרע.

ונמצא תבין סדר האדם, כי בגוף החומרי נפש הבהמיות יש ארבע יסודות רעים, ועליהם שוכן מלבוש ד'כתנת עור' (בראשית ג כא) משכא דחויא, וארבע יסודות הרעים מעוררין לכל מדות ותאוות רעות מחשבות רעות רחמנא ליצלן. אבל יש ג"כ ארבע יסודות מסיטרא דטוב, ועליהם שוכן מלבוש ד'כתנת אורי' בסוד קליפות נגה הטוב שבה, ובכח אלו יכול לחזור גם כחות ארבע יסודות רעים לקדושה או להיפך רחמנא ליצלן, וזהו הבחירה.

ונמצא כי העכירות של נפש הבהמיות של אדם, כשעולה אל נפש הפנימי ליוון ממנה, הוא גורם לחטאו לו, ומי גרם לו עכירות בתחלה בנפש הבהמיות של אדם, ודאי שנמשך לו מנפש הבהמיות שבבעל חי, שהוא חיצונית נפש הבהמיות שבאדם.

ולכן כשאדם חוטא ומקריב קרבן נפש הבהמיות של בעל חיים, שהיא גרמה לו לחטוא, ואז נחית אש גבוה ושוּרף את העכירות, ואז שורש נפש הבהמיות של אדם נמשך לו זכות ונקיות ומתכפר האדם. ולהיות כי גם נפש הדומם והצומח הם יתר עכורים, כי גם הם גורמים ומסייעין לחטוא, ולכן גם הם נקריבין על המזבח לכפר על האדם ולנקותו מכל מדות רעות, ולהחזיר הכל לטוב, לעבוד את השם בכל הכחות ומדות רעות גם כן, ואז יתברכו כולם ממקור הברכות.

'אוצר החיים' ויקרא דף ו. 'זוהר חי' ח"א דף לד.